

Joan Guasp

Melodia de saxo

Paraula de dramaturg 2

vic la cultura

© dels textos: Joan Guasp

© d'aquesta edició: Conselleria d'Educació i Cultura
Direcció General de Cultura

© del disseny de la col·lecció: Xesca Comas
Assessorament lingüístic: Direcció General de Política Lingüística

Abril 2009

Capità Salom 29
07004 Palma (Mallorca)

DL: PM 01410-2009

Imprès a Impremta Goya (Lloseta)

INTRODUCCIÓ

El monòleg a cinc veus *Melodia de saxo* podria semblar una anàlisi acurada del fet del teatre per part d'algú que n'és bon coneixedor, expressada, més o menys, dins el corrent del teatre de l'absurd. Però enllà de l'observació minuciosa que en Joan Guasp fa d'allò que s'esdevé a l'escena com a pretext per a la crítica de l'entorn i enllà de la l'estètica que adopta, no podem evitar de veure, en aquesta obra concreta, un aspecte que ens permetem d'assenyalar, perquè se'ns ha presentat clar i vivent: la vinculació que, com a dramaturg, l'autor manté amb l'origen del teatre: l'origen sagrat, el dels misteris més antics, no els dels medievals... I això, potser, s'esdevé volent-ho o no volent-ho ell mateix; tant se val, com tampoc no és important que en Guasp no sia l'únic que manté la unió de la qual parlem! Símbols d'aquella època remota són destriables en l'obra present: l'actor recorre a màscares diverses, a vestidures, atifells per a les cabrioles, martingales, transformacions i monstruositats amb què fascinarà el públic. També afirma que el Teatre té “la sagrada missió de fer visible l'invisible”, es refereix al “ritual”, a la “intuïció artística”, a “la llibertat que, tan sols, confereixen els déus...” Tot plegat faria pensar que l'autor s'apuntalava en el rerefons mític a l'hora d'escriure. Però això seria secundari en importància, detalls externs, obvietats. Tanmateix, hi ha una altra cosa...

En *Melodia de saxo*, allò que trobem ben interessant és com el personatge principal, el Teatre, que es destria en les veus de l'actriu i dels quatre actors, actua com aquell *chorus* que, tot evolucionant en l'espai, acompanyat d'instruments, en el seu recitatiu, evocava el déu que feia i desfeia i ajudava el públic a imaginar-se el món divinal amb el qual pressentia certa semblança. Aquí, el Teatre és qui fa i desfà, encara que, de sobte, tot es regira i és el públic qui ho manega tot, "és déu", en una d'aquestes giragonses tan habituals en els jocs de mots i d'idees de Guasp. En el monòleg que comentem, l'instrument únic –no els diversos que acompanyaven el cor grec– és el saxo; veu moderna, de jazz, humaníssima, sovint riallera. Es pot tornar estrident, subratllar el diàleg o dir-hi la seva. La potència de ressò estètic i emotiu de l'instrument s'endevina enorme.

Tornem als inicis del teatre, com dèiem més amunt: sembla que en passar els anys, el déu va haver de davallar a l'escena per fer-se perceptible –ja no n'hi havia prou amb la veu del cor per suggerir-lo, és a dir, per dibuixar-lo– i per això, hi comparegué l'actor a representar-lo amb la màscara posada. A poc a poc, el cor anà abandonant els déus i passà a evocar l'ànima humana, aquesta ànima que en Joan Guasp ens fa deambular davant els ulls amb tot allò que tragina de contradictori, d'agre, de dolç o d'amargant, dins un cos d'avui assegut a la butaca. Cal veure, ara, però, si a l'espectador li agrada "això" que, descaradament,

el representa a ell!, si ho aprova o ho desaprova, si l'enfureix... Les reaccions poden ser imprevisibles, xocants i tot. En l'obra present hi ha referències explícites a l'absurd de la conducta del públic, que fariem extensible a la manca de sentit de la condició humana o de l'entorn que ens encercla, pròpies de la visió del món que Guasp manifesta, sovint, amb Adamov, Ionesco o Bekett. Bon contrast: l'enterbolida enyorança de l'home pels déus i el deseiximent típic del teatre de tarannà més aviat pessimista, a força de ser lúcid! Bon material per fer-ne enfilalls de raonaments contrastats o contradictoris que ens trasbalsaran, ens entendriran o ens divertiran amb *Melodia de saxo*. Val a dir que el títol de “melodia” és suggeridor d'harmonia i de ritme.

Aquest teatre crític, filosòfic, que no té res a veure amb la migrada volada del teatre regional, local..., s'escapoleix de tota classificació fàcil i s'aferma com a teatre, senzillament universal; dels Estats Units, de Nova Zelanda..., i sobre tot d'Europa. Els delers de Joan Guasp són els de tot dramaturg del món i en qualsevol època. Recollim allò que diu el Teatre en aquest monòleg quan es declara “contemporani, al mateix temps, de Sòfocles, d'Aristòfanes, de Shakespeare, de Lope de Vega, de Guimerà, de Beckett i de Woody Allen”, perquè pensem que l'autor també se'n sent.

Amb una vintena de premis com a dramaturg, amb una trentena d'obres publicades, com: *Kabyl*, *Els papagenos*, *Viatge a la fi del món*... –i una quarantena

al calaix, pensem que Joan Guasp hauria de ser més representat per a la delectació dels qui acudiríem als teatres. I no parlem pas solament de l'extensió assolida, sinó de la intensitat dels continguts, de l'humor, de l'agudeses que contenen els seus escrits, que qualificaríem d'inspirats per allò que ens recorden de la millor part del nostre ésser incopsable i oscil·lant, que no estem segurs, ben bé, d'on ens arriba, qui sap si del fons dels temps. Voleu una paradoxa més sucosa que la queixa que el Teatre fa al públic “del seu mutisme”, “d'estar sempre callat”? I quan deixa anar l'antítesi en boca de l'actor: “Ningú no ha valorat tant el silenci com jo!”

Hem de recordar la importància especial que Guasp dóna a la paraula en la seva narrativa, en la dramaturgia, en els aforismes... En *Melodia de saxo* el Teatre s'expressa en la veu de l'actriu: “[...] quan som més autèntic és quan la meua actuació es basa en el diàleg, en el monòleg, en la paraula [...]” Potser per això el seu lèxic sembla inexhaurible: hem comptat 51 qualificatius seguits en un parlament! Guasp escriu sovint fragments paralingüístics, com en encetar la crítica de l'ús abusiu de mots, quan escarneix allò de “la dimensió poètica i de la dimensió dramàtica [...] i de les dimensions secundàries [...]” Alhora direm que Guasp defensa aferrissadament la paraula en català, com de manera explícita consta en les seves obres *Fumar d'amagat*, *Els titellaires*, *El creuer dels etcèteres*... Per totes aquestes raons, pensem que va

ser un encert l'atorgament del Premi del Casino del Comerç de Terrassa l'any 1995, en el XVIII Concurs Literari Sant Jordi, al monòleg que comentem. Un reconeixement més a un gran autor, però que no ens acontentem de llegir, solament, sinó que volem veure i sentir obres de colors esclatants com les seves, que la grisor ens ensopeix!

Rosa-Victòria Gras

PERSONATGES

Personatge únic

TEATRE, interpretat per:

ACTRIU

ACTOR 1

ACTOR 2

ACTOR 3

ACTOR 4

En escena:

SAXO (personatge-instrument)

ACTE ÚNIC

(En aixecar-se el teló, l'escenari restarà buit uns quants minuts, en silenci absolut. Durant aquest temps es faran proves de llum i de so. Diferents focus de distints colors i tonalitats es creuaran en escena. Melodies musicals –totes elles interpretades per un solo de SAXO– se succeiran. Fins que roman una llum taronja que cobreix tot l'escenari i un to musical, molt suau, ho envolta tot. És el matí, de sol ixent. Soltadament, un focus de llum blavosa cau sobre l'únic personatge de l'obra: TEATRE, el qual vesteix un pijama de retxes tot just haver-se llevat del llit. Badalla i es frega els ulls.)

TEATRE *(Interpretat per ACTOR 1. L'ACTRIU i els altres tres ACTORS romandran en escena, encara que amagats en la fosca, o entre bastidors. No estaran a la vista del públic fins que es digui expressament.)* Hola, bon dia! *(En tot moment es dirigirà directament al públic. I, encara que no li doni la cara o estigui girat cap a un altre indret, quedarà ben palès que el públic és la seva raó de ser, tenint-lo sempre i en tot instant present.)* Hola, bon dia...! Ja ho havia dit? Perdona, no sé si t'havia saludat, sempre em passa el mateix, ignor si t'he donat el bon dia o no. De vegades és després d'haver dinat, o fins i tot després d'haver sopat, quan em pregunto si t'havia donat el bon dia en aixecar-me. Avui vull que quedi ben patent que ho he fet: vull ser-

ne ben conscient, vull dir, que ho he fet. Sí, ja sé que tu ho saps sempre si t'he saludat o no, però no em basta que tu ho sàpigues, també ho he de saber jo. És que si pens que no ho he fet, aleshores em sent culpable i els remordiments no em deixen viure. Tu saps que dic la veritat, que ho és, així... Que som un betzol? D'acord, és possible, però què hi puc fer? Intent canviar la meva conducta, però no és tan fàcil fer-ho, no ho és, tan fàcil... (*Mentre va parlant, s'anirà endreçant i polint. Es rentarà la cara, es pentinarà, es netejarà les dents ben netes. Tot el que li calgui ho tindrà al seu abast dins la fosca de l'escenari, puix només ell, gràcies al focus de llum blavosa que sempre el persegueix, serà visible per el públic. Després es canviarà el pijama per un vestit d'arlequí, mentre el SAXO fa un solo força nostàlgic.*) Mira si ho intent, que ara mateix m'estaria encara al llit, fent el mandra. Però no, tu m'estaves esperant, com cada dia de l'any. "Fora son!", m'he dit, i aquí em tens, davant teu, com sempre, esperant complaure't, fer el que tu sempre esperes que jo faci. Ja he dit abans que no és fàcil, això. Però ja sé perquè no ho és, fàcil... Perquè molt sovint em crec molt superior a tu, i aquesta és la meva gran equivocació. Som un gran estúpid quan no reconec la teva immensa superioritat. Com no has de ser superior a mi, si justament ets tu qui m'has donat la vida! Quina bogeria, la meva, quan pens que jo conec millor allò que tu vols i desitges! Quina estupidesa més gran creure'm més llest i més intel·ligent que tu! Malgrat tot, massa vegades em dic que és igual el que t'agradi

o no, allò que jo faci, en comptes de que m'agradi a mi. Quina ximpleria! Si, precisament, la meva raó de ser és agradar-te a tu, com és possible que de vegades me'n foti d'aquesta realitat? (*Pensatiu.*) És absurd? I tant, que ho és, d'absurd! Però és així. És com si un pilot d'avió volgués circular amb el Concorde per una carretera comarcal. Ja ho val... Encara que la meva conducta és més aviat l'adient, almenys així procur que ho sigui. Sé que la meva finalitat ets tu, ja que sense tu jo perdria la meva substància, la meva naturalesa. Algú, erròniament, ha dit que la meva missió és fer-te oblidar qui ets tu, allunyar-te dels problemes i les responsabilitats de la vida quotidiana, tornar-te a la infància i convertir-te, almenys per uns instants, en un ésser despreocupat. No, no ho és, així, no és aquesta la meva missió. La meva missió és tot al contrari: jo diria que el meu objectiu únic és fer-te madurar i aconseguir que et facis càrrec de tu mateix i de tot el que t'envolta. Però tampoc no és aquesta la realitat. Tan sols existeix un digne propòsit en la meva activitat envers de tu: fer que sempre frueixis de la meva presència, fer que la meva felicitat sigui la teva i a l'inrevés. (*Pensatiu.*) Díficil tasca és la que m'has encomanat. Però per aquesta noble tasca també m'has proveït de recursos infinits i de nombrosos registres. Només em manca saber-los utilitzar. (*Pausa.*) Per dur a terme aquesta arriscada missió, malgrat tot, dispòs d'argúcia i enginy suficients. Argúcia i enginy que, no hi ha dubte, tu mateix m'has proporcionat. Així som

capaç de transmetre't penes i alegries, angoixa i conhort, avorriment i folgança. Et puc provocar odi o tendresa, amor o rebuig, atracció o indiferència. La meva subtileza em permet de comunicar bellesa i lletjor, decepció i encant, responsabilitat i exculpació. Per tal de fer tot això, la qual cosa pertany per complet a la meva essència més íntima, em servesc de totes les cèl·lules que conformen el meu ésser. Som un ens format per nombrosos òrgans: potser el primer d'ells sigui l'autor, de vegades tan vanitós que fins i tot pretén alligonar-te; després hi ha el director d'escena, que es creu, amb la millor bona fe, dotat dels atributs suficients per caricaturitzar-te a la perfecció; aleshores existeixen les actrius i els actors, destinats a representar les situacions més estranyes del teu propi comportament; tampoc podem oblidar els tècnics de so i de llum, els escenògrafs, el regidor, les sastresses, arquitectes, escultors, dissenyadors i tota mena de tramoistes i ajudants. És molt complex el meu treball, encara que gràcies a aquesta complexitat et puc oferir tot allò que tu desitges. Gràcies a la col·laboració de tots els elements esmentats, mitjançant un so estrident (*se sent un sobtat espetec metàl·lic que aixeca el públic dels seus seients*), o mitjançant un canó de llum (*del prosceni neix un focus de molta intensitat que es passeja pels rostres dels espectadors, tot enlluernant-los*) et puc despertar quan dorms, o cridar-te l'atenció quan badalles... (*Pausa.*) Ho faig sempre perquè estiguis pendent d'allò que faig o que dic. No hi vegis

cap maldat en aquest comportament. Per tal d'afalagar-te som capaç de qualsevol sacrifici o esforç. Per tal de distreure't puc créixer o minvar, engreixar o aprimar-me, maquillar-me, emmascarar-me... (*de la seva dreta i esquerra, del davant i del darrere, va traient diferents tipus de màscares que es va alternant sobre el seu rostre. Finalment se'n deixa una de monstruosa, mentre el SAXO va executant la seva melodia.*) Sí, per tal de complaure't, faria el que fos. (*Es treu la màscara i ja no és l'ACTOR 1, sinó l'ACTOR 2 el que parla i actua.*) Per tal d'alegrar-te m'he posat narius i orelles falses (*se les posa*), m'he farcit el ventre, el pit, les cames i els braços (*ho fa*). Fins i tot el cap i el cervell. M'he enfarinat la cara, m'he rasurat la closca del cap, m'he depilat les celles... Que no faria jo per tu? (*Es treu el vestit d'arlequí i es va posant roba diferent que evoca les tragèdies gregues.*) Per tu he actuat a places, esglésies, graners, magatzems, fàbriques i tavernes: a tot arreu! He viatjat a peu, en carro, en avió i en vaixell, en tren i en globus. Sempre per trobar-me amb tu una altra vegada. Jo vénc del passat i camín cap al futur, però constantment visc en el present, i t'acompanyo nit i dia. En certa manera, jo som el teu mirall, i quan a mi me mires, a tu et mires. Perquè jo, no hi ha cap dubte, som fet a imatge i semblança teves. I aquesta, potser, sigui la meva tragèdia: el que passa és que en moltes ocasions em crec superior a tu, i vull imposar-te la meva voluntat. Quina equivocació més gran! Fins i tot, de vegades, pens que t'hauries d'acomodar als

meus sentiments i a les meves conveniències. Que ho som de gosat! Però, també és cert, i tu ho saps: sempre estic disposat a incorporar a la meva conducta qualsevol nova tècnica, qualsevol nou element escènic, sempre estic a punt per dur a terme noves experimentacions i metamorfosis, incloure canvis i avantguardes de tot tipus per tal de complaure't. En tot moment intent superar-me i actuar amb més poliment i més seny. Tu ho saps, tot això... (*SAXO. Canvi d'ACTOR 2 per ACTOR 3. Vestimenta actual.*) De vegades em canso o m'empreny i opt per concedir-me una treva, o bé amoll una maledicció, i renec fins i tot de mi mateix... (*Somriu amb molta tendresa.*) No m'ho tenguis en compte. Et preg que em disculpis i que m'ho passis per alt. Jo, després, tanmateix, lament el que he fet, encara que has de comprendre que la meva acció era fruit d'unes circumstàncies especials i que no hi havia en mi cap voluntarietat d'ofendre't. (*Pausa breu.*) El que realment em sap molt greu, i així t'ho he de dir, és que en diverses ocasions m'hagis castigat per haver actuat en fermesa i decisió, ja hagi estat denunciant conductes que a mi em semblaven errònies, o per haver fet públics certs comportaments perversos. També per haver estat –sempre amb bona fe– obscè, provocatiu o massa atrevit, la qual cosa no indica res més que haver-me conduït d'acord amb la meva naturalesa. Fins i tot de vegades m'has censurat per haver-te divertit. Això ja és passar-se de la ratlla! (*SAXO. Canvi per ACTOR 1. Arlequí.*) Sí, sí, és així, aquí

ho hem de dir tot, avui: molt sovint em deixes morir de fam i de fred per aquesta causa. Quan més m'esforç per emancipar-me moralment i psicològicament, i també econòmicament, em deixes morir de fam. Però jo no em desanim i continuu la meva tasca perquè, malgrat tot, tu ets tu i a tu em dec, i així seguiré sent pels segles de segles. (*Sospir.*) Encara que moltes vegades em sembla que no entens res de res, i que el teu comportament és absurd, doncs només rius quan et mostr el meu penis (*mostra un penis enorme que treu d'algun lloc*), ets tu el que m'has elegit, precisament, per denunciar certs aspectes de la teva conducta que a tu mateix et desagraden. A canvi, però, em vols imposar que aquestes denúncies siguin força suaus o quasi bé disfressades. Que per fer-les públiques faci ús de la pantomima, de la paròdia, de les situacions absurdes, dels símbols (*va acompanyant les paraules de gestos i cabrioles*) o de la dansa. (*SAXO.*) També vols que si som dona em fingeixi home, i si som home passi per dona. Oh... (*Canvi a ACTRIU.*) No, jo no t'he d'ensenyar res a tu. Sempre seràs superior a mi. Van equivocats aquells que volen fer de mi un ésser didàctic. En tot cas, com he dit abans, puc despertar-te amb un cop de llum o de so (*es repeteix l'espetic i el canó de llum del prosceni*), però això no significa que t'hagi de portar de la meva mà. Tu ets com ets i et serveixes de mi perquè t'entengui i res més: si ho aconseguessc hauré dut a terme l'objectiu per al qual vaig ser creat. Creat per tu, ningú no ho dubta. Potser

que la meva missió, a més d'aquesta i en tot cas, sigui la d'escampar per tot arreu les teves grans qualitats: l'amor, la tendresa, la poesia, la generositat, la llibertat... I encara que som força feble em servesc de moltes argúcies, ja ho he dit abans, per complir el meu objectiu: la llum, el gest, la dansa, el so, l'escenografia, la música, la provocació, la voluptuositat... (*es va traient la roba fins a quedar només amb bragues i sostenidors.*) Encara que quan som més autèntic és quan la meva actuació es basa en el diàleg, en el monòleg, en la paraula... (*Quan és a punt de treure's els sostenidors, desapareix acompanyada pel SAXO. ACTOR 2.*) No és gens fàcil el meu treball: jo sempre he d'endevinar "el que tu vols", i molt sovint preval "el que jo vull". (*Pregunta directament al públic.*) És aquest el meu pitjor defecte? És aquesta la meva gran equivocació? Si tu m'has elegit, m'has creat, per dur a terme una tasca, perquè no em dius amb tota claredat el que vols? (*Silenci.*) Com sempre, no contestes, et quedes mut. (*Silenci.*) La meva vocació artística comporta una gran responsabilitat, però així mateix gaudeix d'enormes compensacions. Una d'elles, a la vegada la més immediata, és la que jo som un ens important per a tu. Si som important per a tu, és que realment som important. Ja sé que sovint el meu treball és humil i que pas per fer un art mediocre. Però jo sempre hi pos la millor voluntat. De vegades, fins i tot, el meu comportament pot semblar contradictori i malintencionat, però la causa està justificada: realment

som limitat, no dispòs de tot el que cal per fer sempre el que voldria. Malgrat tot, vull pensar sempre que tu em creares per algun motiu, i aquest motiu desconegut i ignorat em duu a creure en la meua importància: no em creares amb una finalitat gratuïta, això és clar. Em creares perquè em necessitaves, per algun objectiu que només jo puc executar. Tal vegada pot haver-hi alguna causa superior, que la de saber que tu em necessites? Aquest pensament, aquesta certesa, és allò que em manté en permanent disposició cap a tu. (*SAXO. Canvi d'ACTOR 2 per ACTOR 1.*) Oh, oh, oh... Tot això no són més que paraules, diràs. I possiblement sigui així. De vegades pens –i, per favor, no m'ho tenguis en compte–, que ni tan sols tu saps el què vols de mi. Com ho he de saber jo? Com t'ho puc donar, idò? Com puc endevinar mai el teu pensament si aquest pensament potser no existeix? (*Pausa.*) Per tant, pens que tot allò que és divertit i entretingut per a mi, tot allò que és bo, que em fa feliç, que em dóna satisfacció íntima, igualment ha de ser bo, divertit i satisfactori per a tu. És així? (*Observa detingudament.*) Què dius? Que sí, que ho és, així? Així de senzill? Que si jo ho dic, així és? Però... però, jo qui som per decidir el que és bo i valuós? Qui som jo? (*Fa unes quantes cabrioles.*) De debò, tu ets l'únic que comptes per a mi a l'hora de valorar el meu treball. Li agradarà, no li agradarà, em deman contínuament i ple d'angoixa. Tot el que no siguis tu és secundari i desvalgut. (*Silenci.*) És veritat que sovint reclam l'ajut de poders

circumstancials i accessoris per aixecar el meu art i dur a terme el meu treball. I ho faig per a glòria teva. Però sempre en surt malparat d'aquestes peticions. De vegades deman suport al govern central, a l'autonòmic, als poders municipals i locals, a personatges il·lustres, a institucions públiques i privades, a tothom... Què tenc de tot això? Al final, no res. No res! Un sentiment de buidor... Només tu em pots ajudar de veritat! (*S'encongeix.*) Però, en defensa meva t'he de confessar que, totes aquestes instàncies als poders transitoris, als quals he al·ludit ara mateix, estan justificades per una intencionalitat d'arribar millor a tu. Pens – equivocadament, pel que es veu – que ells em poden proporcionar el teu apropament. Fins i tot de vegades s'ha donat aquest fet, però aleshores el producte acabat no ha tengut la lluïdesa esperada, ni jo he gaudit de la perseverança necessària. (*Canvi a ACTOR 3. SAXO.*) Tu m'has encarregat la sagrada funció de fer visible l'invisible, de donar vida als teus sentiments més insòlits i amagats, jo som el que he d'interpretar sempre les teves íntimes alegries i les teves penes més grans. Som el que pos en acció el ritual de la teva complexitat. (*Silenci.*) Aquest procés em porta a una tensió exorbitant, d'aguait permanent. També és veritat que de vegades em relax i sembla que senti menyspreu per tot el que m'envolta, però generalment estic sempre en guàrdia per descobrir tot allò que més et pugui plaure i afalagar. (*Silenci.*) En altres ocasions, també... em qued en silenci davant teu (*silenci*),

esperant un “no-sé-què”, un cop de veu, un xiulet, un badall o una petita remor... O allò més desitjat: que tu em parlis! Però tu mai no obres la boca, sempre he de ser jo el que ha d'endevinar el que desitges. (*Escolta un instant.*) Què? Què pretens dir-me, ara? (*Segueix escoltant. Canvia a ACTRIU.*) Que som lliure per fer el que jo vulgui? Bona cosa em dius, tu, ara! La llibertat! Això ho ensorra tot, la llibertat! L'únic que has aconseguit amb el do de la llibertat ha estat ficar-me la incertesa i el desassossec dins meu. La llibertat, aquest regal enverinat que sols poden conferir els déus, no m'ha fet més poderós, sinó més feble. (*SAXO, una bona estona. Mentrestant ACTRIU anirà canviant-se de vestit una vegada i una altra, fins a romandre com estava, amb bragues i sostenidors.*) És tan difícil mantenir la teva atenció! O això, almanco, és el que jo pens. Què he de fer per aconseguir-ho? Que et mostri tal com t'imagín? Que faci burla de tu? Que en faci l'elogi? O prefereixes que subratlli els meus propis empobriments, les meves pròpies dèries? Sigui com sigui, esperes massa de mi! (*SAXO.*) Accept la meva feblesa, sí, l'accept, i admet també que davant teu sempre hi sortiré derrotat, però això no és suficient obstacle per capturar la meva tasca. (*SAXO, mentre ACTOR 1 substitueix a ACTRIU.*) Ningú no podrà demostrar mai que jo no hagi intentat sempre de complaure't. Ja t'he dit abans que he actuat al carrer, a les places grans i petites, als parcs, a les escoles, a les platges, als estadis esportius, al zoològic... Sense esmentar els locals

apropiats al meu art: escenaris de tota mena. T'he mostrat ciutats senceres, deserts sense límits, camps de batalla, interiors de palaus, boscos tenebrosos, recintes firals, naus aèries i marítimes..., en una paraula, tot el que jo conec ho he posat davant teu. He mentit, he venut i comprat, he assassinat, he fet actes impúdics, he rigut, he plorat, he engendrat fills, he estimat i odiat, he mort i ressuscitat... Tot, tot ho he fet per a tu. Sovint t'he presentat totes les baixeses de l'ésser humà, en altres ocasions t'he mostrat les seves excel·lències. De vegades no he obert la boca... perquè em poguessis entendre millor! He fet ús de tots els trucs coneguts, de tots els efectes, de totes les argúcies. He emprat veus i personatges de tota procedència, m'he sotmès a una fèrria disciplina, a uns exercicis seriosos corporals i mentals, m'he esforçat nit i dia per progressar cada vegada més en el teu apropament físic i espiritual. Amb tot i amb això, què fas tu davant meu? (*SAXO.*) Dorms? (*SAXO.*) Badalles? (*SAXO.*) Et fas l'absent? (*SAXO.*) Calles, això és el que fas: calles! (*Silenci.*) Tal volta, potser, facis allò que pertoca, o allò que sols saps fer: deixar-me en llibertat per tal que jo faci el que trobi més adient de fer. (*Cridant.*) M'enfureix el teu comportament! Em pos nerviós quan et veig badallar, o menjar pipes, o crispetes, o rosegar xiclets, o dormir! (*Es relaxa. SAXO. ACTOR 3.*) Encara que la majoria de vegades estàs ben atent i segueixes bé allò que jo faig o jo dic. I això em complau, és suficient per a mi. En aquests moments de

glòria pens que, malgrat la famosa crisi permanent, no moriré mai del tot, perquè tu, encara que només sigui amb el teu silenci expectant o distanciat, em proporciones constantment l'aire necessari per seguir respirant. (*Silenci.*) Potser el perill més gran que corr sigui que tothom em vol manipular. Ja saps de què et xerr: jo som provocatiu, acusador, delator, espia i xerraire. Això em converteix en un ésser sospitos i conflictiu, perseguit per tots els poders establerts. Els poders polítics i eclesiàstics –civils, militars, econòmics, mediàtics, etcètera– em vigilen amb lupa. Encara que aquesta sigui la prova millor que estic en el camí encertat, no sempre és fàcil continuar la tasca, perquè ja som aquí, duent a terme una missió sociocultural, tothom intenta utilitzar-me en favor de les seves pugnes ridícules... I aquí és on hi ha el més gran perill, que he de saber rebatre totes les invitacions, ja que al contrari estic perdut. Jo sé que la meua única finalitat és connectar amb tu, aconseguir posar-me en comunicació amb tu, i per la qual cosa em cal ser així com som: ambigu, heterogeni, irònic, satíric, còmic, dramàtic, híbrid, delator, tràgic, poètic o provocatiu, segons convengui al moment oportú. (*SAXO. ACTOR I.*) No només he de saber conviure amb els poders esmentats, no. N'hi ha més. Darrerament no em duc massa bé amb els mitjans de comunicació. Des de fa un cert temps que mantenc unes relacions bastant tenses amb ells: els diaris, les revistes especialitzades, la ràdio, la televisió... Fins i tot, aquestes relacions

m'han dut a haver d'incorporar al meu llenguatge uns vocables totalment insòlits en mi, i que mai jo no n'havia fet ús. Per exemple, el mot *dimensió*: últimament faig declaracions en les quals dic que la dimensió poètica de l'obra, o del muntatge, és menys important que la dimensió dramàtica, i que la dimensió escènica abraça altres dimensions secundàries d'estil, format, argument, musicalitat, escenografia, etcètera. (*SAXO.*) Aquest és un dels motius que m'obliga a consagrar el meu temps a algunes activitats allunyades de la meva tasca central. Pensa, però, que ho faig sempre per arrodonir la darrera i aconseguir, així, una plasmació més íntegra de l'art que et dirigesc. (*Prolongada pausa musical. SAXO. ACTOR 2.*) Avui he decidit contar-t'ho tot. En altres ocasions t'he fet palesos els meus problemes, allò que més em preocupa i m'angoixa. Avui, a més d'això, també vull expressar-te els meus sentiments més íntims. Que sàpigues que la finalitat del meu art ets tu. Qui, sinó? A qui hauria d'exposar el producte dels meus esforços i de les meves reflexions? A qui presentar les meves penes i alegries, els meus dubtes, les meves curolles? Només a tu, que sempre estàs davant meu. (*Silenci.*) És veritat que darrerament hi ets en forma molt minsa, o això és el que em sembla ara mateix. Encara que tant si m'envies cent mil espectadors com un de sol, tu hi ets sempre, i això és el que hauria de tenir sempre jo present. Però ja saps que som feble i de vegades me n'oblid. Tenc èpoques, degut a això, de força mandra,

d'ensopiment i de manca profunda d'energia vital. Procur, no obstant, refer-me, però em costa. Ara hi pas, per una d'aquestes èpoques, per això he decidit dir-te tot el que et dic, per mirar de descobrir quina és la teva reacció, i prendre'n bona nota. (*Pausa.*) Sempre seguit pens en tu, sí, així és. Sé que si tu no existissis, menys existiria jo. Aquest és el motiu de que contínuament estigui rumiant la manera de complaure't i de ser-te d'alguna utilitat. Encara que també, sovint, m'oblid d'aquesta realitat, i m'alluny del teu entorn, encaminant-me per indrets equivocats. Sí, sí, ja sé que la raó de la meva vida hauria de ser fer sempre la teva voluntat! Però, no sempre sé quins són els teus desitjos envers meu. Estàs sempre tan callat! (*Pausa.*) Sí, de vegades fas una ganyota, una carussa, un gest d'aprovació o d'enuig, un sospir, et fas l'adormit, badalles, tanques els ulls o els obris desmesuradament, fas un xiulo o una petita ovació... Però jo ignor si interpret amb fidelitat aquests signes teus, o si són el fruit de la meva imaginació febrosa. (*SAXO. ACTRIU.*) Estic tan ocupat amb les preocupacions complementàries! El tema sempre actual de l'economia, la publicitat, la premsa, les subvencions, el poder establert, tan polític com econòmic, sempre tan rotatori, la crítica... La crítica! Tenc tantes coses en les quals he de pensar! (*Silenci.*) Afortunadament, tu ets força pacient. A més a més, també vull creure que ets conscient de la meva bona voluntat per esbargar-te i agradar-te. T'he de donar les gràcies per la teva comprensió. Sí, gràcies, gràcies...

(SAXO.) Que de vegades abús de la teva paciència i de la teva comprensió? I ara, què dius? Jo no en som conscient, t'ho asseguro. El meu propòsit més incommovible, constantment refermat, és dirigir els meus esforços envers teu, la meua vida vol estar orientada cap a tu, però som feble, tu ho saps, i sovint m'esbarrii i em perd... Què hi puc fer, amic meu, si fores tu el que em feres tan mediocre i tarat? (SAXO. ACTOR I.) Molt sovint em sent temptat d'escoltar algunes veus que, amb la millor voluntat, intenten aconsellar-me. Ja t'ho he dit, que som feble... Sí, n'hi ha alguns que pretenen parlar per tu. Em volen indicar cap on he de marxar, em volen mostrar el camí a seguir. Què hi van d'equivocats! Ells no saben que tan sols a tu t'escolt, tan sols a tu et mir, tan sols segueix els teus suggeriments... (Pausa, en actitud atenta.) Però, com sempre, tu ets tan callat! (Silenci tens.) Ningú mai no ha valorat tant el silenci com jo. Aquests que manifesten conèixer-te tan bé són com a sacerdots autocoronats, i fan anar les coses a la torta. Tant se val! Em voldrien encaminar, mitjançant manipulacions no massa lícites, per indrets als quals tu no vols que hi vagi. Són una mena de dictadors ideològics, moralistes de pa amb fonteta! Però tu i jo sabem que dictadura i teatre no lliguen. Jo mir més enllà de la moral, de la política i de qualsevol ideologia... Jo som contemporani, al mateix temps, de Sòfocles, d'Aristòfanes, de Shakespeare, de Lope de Vega, de Guimerà, de Beckett i de Woody Allen. Jo no som un ens metafísic, per

damunt de la història passada i futura, per damunt de l'espai i del temps. (*Silenci.*) Si és veritat que estic fet a imatge i semblança teva –i és veritat, per què no ho ha de ser?–, no tenc com tu ni principi ni fi, som etern per tots els costats. (*SAXO. ACTOR 3.*) Aleshores, si som com som, gràcies a la teva benvolença infinita, quina ha de ser la meva conducta? M'ho vols dir? Tot allò que no estigui dirigit a tu, fa allunyar-me de tu... M'he despistat nombroses vegades, ho admet... Moltes vegades m'he dit a mi mateix si val la pena, si hi ha res que valgui la pena lluny de tu. (*Silenci.*) M'he d'allunyar de tu per acostar-me al poder artificial? Et trairia... i em sentiria culpable. Ho he fet algunes vegades, no ho neg, encara que no m'he allunyat del tot, perquè sempre he tornat al teu si. Tu em podries haver rebutjat, amonestat, menyspreat, per la meva conducta irreverent... Però la teva impassibilitat i la teva comprensió són infinites. Sempre tens present el pacte que feres amb mi al principi. Bé que es fan ressò de la meva activitat els tonsurats que pregonen estar al teu servei! I tant que se'n fan, de ressò! No són més que una colla de bojos! Què saben ells de les nostres relacions més íntimes? Però no deixen de ficar el nas per tot. (*S'escura la gargamella. SAXO. ACTRIU.*) Que aquesta és la seva funció? La funció dels tonsurats, dels sacerdots i dels imams de torn? Què vols dir, amb això? Que estan per vigilar-me per controlar les meves petjades i els meus moviments més insignificants, així com totes les paraules que brollen de la meva boca?

Tant se val! Saps què et ser dir: que moltes vegades ho llençaria tot en orris. Quan la *depre* m'envaeix ho deixaria tot com està, allunyant-me de qualsevol tipus de responsabilitat i compromís. Per què seguir lluitant, em deman, per què? Si ni tan sols tu reconeixes el meu treball com cal, si ningú no em fa arribar la més petita ditada de mel, si tothom sembla fer estelles de mi... (*SAXO, malenconiós. ACTOR 1.*) Quan es rebaixa la meua veritable qualitat, quan tothom sembla que fa burla dels meus esforços, quan es posa en dubte la meua vocació més profunda... aleshores... aleshores el desassossec i l'angoixa van en augment dins mi... i em deman de qui és la culpa. És tota i exclusivament meua? De qui és? No gos a dir-me que potser siguis tu el culpable de la precària situació, pel molt respecte i estimació que te tenc, però de vegades ho pens... I això fa que em senti més culpable... Sí... Si tu ets el meu pare i el meu creador, també hauries de ser el responsable de les meves ensopegades i esclats. Jo no som més que el fruit imperfecte de les teves mans. T'haguessis esforçat una mica més a arrodonir l'obra, i tal vegada jo seria menys esgarrat. (*Algú d'entre bastidors, a les fosques, li dóna un got d'aigua i beu. Beu i el retorna donant les gràcies a la fosca d'on ha sorgit. Mira detingudament el públic.*) Què són aquestes carusses que fas? No estàs d'acord amb el que he dit? (*Pausa per observar de fit a fit alguns espectadors.*) Què vols donar-me a conèixer amb aquestes ganyotes? T'assegur que m'enfureix el teu

silenci! Aquest silenci tan dens d'ara mateix em posa histèric... Què, què significa aquest silenci? Què vols suposar romanent tan taciturn, eh...? (*El SAXO comença a executar una melodia greu i llastimosa, molt suau i emotiva. ACTOR 3.*) Ah, ja sé per on van els trets, ja sé que em vols dir amb aquest mutisme lacerant... La llibertat, eh...? M'estàs dient que som un ésser lliure i que aquesta realitat t'allibera a tu de tot tipus de responsabilitat...? Sí, ja ho sé, em vas crear lliure per restar lliure tu també... No és així? (*La melodia puja de to. ACTOR 2. El SAXO fa mutis.*) Sigui com sigui, no m'hi puc capficar en això, el desconec per complet, aquest terreny. Tu sabràs si ets o no ets responsable de mi, tu ho sabràs. Jo, per la meva part, ignora totalment si has de donar comptes a ningú del teu comportament... La intuïció artística, tanmateix, em diu que no, que no n'has de donar comptes a ningú: en tot cas a tu mateix. Aquesta és la veritable llibertat... (*Després d'un cop d'ull general.*) Que jo hauria de fer el mateix? És això el que pretens dir-me? Vols suposar que només som responsable davant meu? Que els altres, fins i tot tu, són secundaris? Que l'objectiu de la meva tasca és complaure'm a mi mateix? (*Roman un moment observant el silenci del públic.*) Mira, t'he de parlar clar d'una vegada, encara que tu sàpigues fa temps allò que et vaig dir. Jo som un ésser feble, indefens i desatès: no tenc cap mena d'assegurança, ni econòmica, ni sanitària, i molt menys espiritual. Si em qued a casa malalt o sense feina, no tenc ningú que em doni la mà.

La majoria dels éssers que jo conec compten amb força garanties contra l'atur, els incendis i les inundacions, i així mateix estan a resguard de desgràcies i de malalties. Jo visc a l'intempèrie, sense ajuts que em protegeixin del mal temps... És aquesta la llibertat que m'has atorgat? Valenta llibertat! (*Pausa.*) Et confessaré un secret: molt sovint preferiria la seguretat a la llibertat. Sí, de debò t'ho dic: voldria ser menys lliure i comptar amb un futur més segur! (*SAXO, amb contundència. ACTOR 4.*) No, no, no m'ho tenguis en compte, tot el que t'he dit! No sé el que dic quan perd el control! Torn boig i dic bogeries...! El que vull, en el fons, i tu ho saps més que jo, és ser lliure, infinitament lliure, malgrat el preu elevat que he de pagar per ser-ho... Sí, no facis cas del que he dit abans. Ja saps que el meu estat és un estat d'adolescència permanent. Vaig d'un indret a l'altre sense cap raó: xerr i xerr i xerr i em contradic constantment. Som així, això som jo: crec, dictamín, vot, odii i estim fins a la intrepidesa, som el més ignorant dels savis i el més savi de tots els ignorants. Sí, som per damunt de tot, contradictori: inconsistent, voluble, capriciós, versàtil, tenc el cap ple de grills, som un camaleó, un hipòcrita, som molt susceptible, picallós, delicat, rancorós, ressentit, venjatiu... (*mancat d'alè, passa a ACTOR 3*), patètic, excitable, obsessiu, impetuós, absorbent, tossut, apassionat, vehement, entusiasta, fanàtic... (*ACTRIU*), hospitalari, compassiu, indulgent, solidari, il·lustrat, generós, tendre, superficial, frívol, eixelebrat,

gesticulador, llepaire, confident, xerraire... (ACTOR 2), extravagant, llunàtic, introvertit, sorrut, efusiu, diligent, desidiós, apàtic, gandul, cançonaire, disbauxat, optimista, xiroi, llenguerut... (ACTOR 1.) Sí, sí, sí, tot això i més som jo! Mesurat i emfàtic, excessiu i enraonat, original i vulgar, estantís i revolucionari, civilitzat i groller, càustic i soporífer, eclèctic i autoritari, suau i provocatiu... Pro-vo-ca-tiu... Pro-vo-ca-tiu... Pro-vo-ca-tiu...! (Cau a terra, esgotat per l'esforç. SAXO. ACTOR 4.) Sí, és així... I, saps per què, és així? Perquè tu, tu, m'has fet així, perquè tu també ho ets, així! (Silenci.) L'únic que jo intent, en el fons, és imitar-te, sí, això és el que intent. Jo sempre procur posar-me al teu lloc, ser com tu ets. No sé si quan actuu, en parlar, en moure'm, en fer un gest o una contorsió, te n'adones prou del que faig. Potser la llum, l'ambient o l'acústica no siguin ben bé les eines més adequades per a la comunicació més adient. És veritat que, sovint, m'adapt a uns cànons preestablerts i et dic coses que ja t'he dit mil vegades, provocant el teu avorriment mortal. Però en altres ocasions estic més inspirat, o més ansiós, o més amoïnats, o més neguitós, o més jovial, o més angoixat, i aleshores improviso com avui i t'amollo un torrent de paraules que ni tan sols jo no sé d'on surten. I no tan sols un torrent de paraules sorgeix de mi, sinó també un doll de personatges de tot tipus... (A partir d'aquest instant l'acció s'anirà accelerant gradualment, a mesura que apareixin els personatges que es van esmentant. Al

mateix temps, el decorat, encara nu de l'escenari, anirà canviant d'acord i en relació amb el personatge que s'interpreti.)

(Interior d'un palau. ACTOR 1.) De vegades som un rei... (es mostra així, fent gestos altius i imperatius.) i de vegades som un bufó (es converteix en un bufó que fa tombarelles i moviments histriònics.)

(Canvi de decorats successius. ACTRIU.) Puc ser Lady Macbeth... (ACTOR 2.) Puc ser Falstaff... puc ser Otel·lo... puc ser Puck... (ACTOR 3) o Segismundo... o don Joan... o Manelic... (ACTOR 4.) Hamlet... Cyrano de Bergerac... Pantalone... (ACTRIU.) Cleòpatra... o Julieta... Bernarda Alba...

(FOSC. SAXO. ACTOR 1.) I tot, tot, per tu: per captar la teva atenció m'he d'esforçar sempre al màxim. Dispòs de moltes argúcies per fer-ho: el decorat, el text, l'escenografia, la il·luminació, el so, els efectes especials, el ritual, la litúrgia... Però el que no puc fer és enganyarte, això mai. No perquè jo no ho intenti –ja sigui per indolència, per incompetència o per negligència–, sinó perquè tu te n'adones immediatament de l'engany... Encara que, de vegades, em disculpes aquestes mancances meves, quan no aconseguisc arribar a una altura delectable... I no m'agrada que ho facis, això. No ets natural, ets paternalista... o ingenu. (Pausa.) No, ingenu, no, tu no ho pots ser ingenu en el sentit

de *beneit*, de cap manera, jo no treballaria per un ésser així. (*Alça el to de veu.*) De manera que no ho facis, em sents, no ho facis mai, això! (*ACTOR 2.*) Et mataria quan veig que aplaudeixes les meves obres més grolleres i vulgars, les meves frases més improcedents i mancades d'autenticitat, les meves intervencions més grotesques! O és que, de veritat, et fan gràcia totes aquestes ximpleries? (*Escoltant.*) No, no m'ho puc creure... La meva intenció, veritablement, és aquesta: la de fer-te veure blanc per negre i, fins i tot, pens, que de vegades ho he aconseguit quan et veig embadalit contemplant-me... Somrius? Què significa aquesta rialleta? Vols dir que jugues amb mi i et deixes enganyar? I que, a més a més, m'ho has fet creure? Vas de debò? Que ho fas perquè jo em senti important? (*Reflexiona un instant.*) T'estàs rifant de mi, eh? Però això no em fa cap gràcia, no ho tornis a fer: podria venjar-me. Fins i tot podria enfrontar-me a tu, esvair-te. Podria disparar-te un tret al cap i acabar per sempre amb les teves xanxes... Perquè tenc un rifle, ho saps, no? (*ACTOR 3, amb un rifle a les mans.*) Ho veus? Puc disparar en voler, està carregat! No seria la primera vegada que dispar contra tu! (*Es du el rifle a l'espatlla i fa com si disparàs un tret.*) No, avui no, has tengut molta paciència amb mi. A més, és de caramel. (*Li fa una llepada i després l'engega un bon tros lluny, entre bastidors.*) La veritat és que al llarg de tota la vida ja m'has fet massa putades i no sé si puc confiar més en tu. Encara que, si ho acceptes, et puc donar una altra

oportunitat: que demà mateix tornis aquí, a veure'm, a escoltar-me. No hi ha res al món que em complagui més que tenir molts espectadors, molts oïdors. I, malgrat tot, tu ets l'únic culpable d'enviar-me'n sovint només uns quants... (*Silenci.*) Que el culpable som jo...? No m'interrompis quan jo parl! Jo sempre hi pos la meva millor voluntat i tots els meus coneixements i la meva dilatada experiència. Sempre m'esforç al màxim. No m'estalvii de res, de cap gest ni cap mot: i tot per complaure't. I en el cas que tu venguis acompanyat d'un sol espectador, faré sempre tot el que som capaç de fer, sense estalviar-me res, fins a buidar-me del tot, no ho dubtis mai, això. (*SAXO. ACTRIU.*) I saps perquè ho faig, tot això? És clar que ho saps..., ja ho he dit moltes vegades avui: tu ets el meu creador, gràcies a tu jo tenc vida, sense tu jo no existiria... No hi ha més déu que tu per a mi! (*Pausa.*) Em feres d'una tal naturalesa, que és aquesta la que em porta a actuar sempre i en tot moment. I això fa que la meva actuació sigui, gairebé sempre, una manera d'interrogar-te i, de vegades, fins i tot d'acusar-te. La meva ignorància em porta a cometre aquestes vileses... (*Silenci.*) Són massa les coses que jo ignor i que tu saps... Per què les mantens fora del meu abast, fora de la meva saviesa...? Potser mitjançant aquestes estades sobre l'escenari, algun dia ho arribi a descobrir... (*SAXO. ACTOR 4.*) Aquesta lluita constant, aquest mutisme per part teva, tants anys de perseverança i d'espera, fan dubtar qualsevol... Jo em deman si val la pena seguir treballant per a tu, un ésser

que ja només es diverteix quan li trec la llengua (*treu una llenguota enorme*) o quan li enseny el meu penis... (*Torna a mostrar el penis gegantí d'abans.*) Realment, val la pena? No seria millor, em pregunt, dedicar els meus esforços i el meu talent a una altra tasca més profitosa? Però tu no m'ho permets, mai no m'ho has permès, això... Per què? (*ACTOR 1.*) El que tu vols és que jo continuï estant-me aquí dalt, sobre un escenari, avergonyit dels minsos resultats obtinguts... (*Com si escoltàs.*) Què... què dius? Que aquesta es la finalitat de la teva existència...? (*Pausa.*) Aleshores, aleshores no em resta més que donar-te les gràcies, encara? Tan se val! Si va a dir ver, ets un déu ben estrany, tu... Sí, força estrany. Em vols sempre al meu lloc i disposat a servir-te des de l'escena. Però, i quan acaba la funció, què passa? Tu te'n vas a ca teva, o a fer una volta per ciutat, o on et dóna la real gana. En una paraula: em deixes sol, t'oblides de mi, et desentens del que jo som... (*Trist.*) Jo no ho dubt, que ets el meu déu, però quina classe de déu ets? (*Silenci tens.*) Ser Déu significa ser Pare, perquè Déu és el pare de totes les criatures que ell ha creat... Quin enigma més gran és aquest! Si ets el meu pare, doncs, responsabilitza't del teu fill, responsabilitza't de mi! Perquè el pare del TEATRE no és una institució, ni tampoc és un govern, i molt menys una caixa d'estalvis... Tan sols tu ets el meu pare...! Per què, doncs, si ets el meu Déu i el meu Pare, aleshores m'has abandonat? (*Silenci tens.*) Però..., però que es faci allò que tu vols i allò que jo

vull. *(Esclata una gran tempesta de trons, de llamps i de pluja. Fosca negra. Després surt el sol i neix un nou dia. TEATRE –ACTOR 1–, que havia caigut a terra ferit per un llamp, s'aixeca tot transfigurat, vestit de blanc com la neu. ACTRIU, ACTOR 2, ACTOR 3 i ACTOR 4, caracteritzats de diferents personatges famosos del teatre clàssic, s'acosten a ACTOR 1 i entre tots l'enlairen. La melodia del SAXO es fa més emotiva que mai.)*

(Cau el teló.)

Consell - Alcúdia, estiu de 1988

Per llegir més, per conèixer més

Llibres de Joan Guasp

Alta temperatura. Pollença: El Gall, 1980.

Kabyl. Barcelona: Edicions 62, 1988.

Fills de l'espera. Barcelona: Edicions 62, 1993.

Viatge a la fi del món. Barcelona: As. d'actors i directors professionals de Catalunya, 1998.

Viatge a qualsevol lloc. Barcelona: Escena, mov. 2002.

Irène Némirovsky. Barcelona: Proa, 2007.

“El centaure sense dents”, dins *Material acústic antiaïllant*, editat per la Conselleria d'Educació i Cultura, 2008.

Volums publicats de la col·lecció Paraula de dramaturg

1. Alexandre Ballester
2. Joan Guasp

